

Scientific Journal

VIRTUS

#17, October, 2017
published since 2014

2017

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 17, October, 2017
Published since 2014

*Recommended for publication by the Academic council of the
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
(the proceedings No.2 October 27, 2017)*

*Recommended for publication by the Academic Council of Luhansk
Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education
(the proceedings No.4 September 27, 2017)*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine)

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- + Donbas State Technical University (Ukraine);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of the town of Nish (Serbia);
- + Zielonogorski University (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

*Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba - October # 17,
2017. - 274 p.*

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan).

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

Academic database SIS provides:

- citation indexing, analysis, and maintains citation databases covering thousands of academic journals, books, proceedings and any approved documents;

- maintains academic database services to researchers, journal editors and publishers;

- provides quantitative and qualitative tool for ranking, evaluating and categorizing the Journals for academic evaluation and excellence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

The aim of the Directory is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact.

CiteFactor cooperates with the leading universities. The base includes nearly 13 thousand scientific journals.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

**Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.**

Journal Editorial Staff Contact Information.

e-mail: virtustoday@gmail.com

website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2017.

© Scientific Journal «Virtus», 2017.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Huzhva O.P., Ph.D., professor, Ukrainian State Academy of Railway Transport (Ukraine).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karlovitz Já.T., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associated professor of social and humanities science Department of Donbas State Technical University (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rudic G.A., Ph.D., professor, Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., PhD., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., PhD, associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr., professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof. dr., PhD., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgyik Ju., PhD., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustyenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Zhurba A.M., Ph.D., assistant professor of Department of Social Disciplines and Humanities Donbass State Technical University (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT

PHILOSOPHY

Volynets O.O.
THE SOURCES AND WAYS OF OVERCOMING
THE GLOBAL FAMILY CRISIS IN CATHOLIC CHURCH 12

Gorban R.A.
LIUBLIN SCHOOL IN POLISH PERSONALISM.....17

Denysyuk Zh.Z.
MEDIA VIRUSES AS A MEANS OF DISSEMINATION
OF POST-FOLKLORE IN THE INTERNE ENVIRONMENT.....22

Lytvynenko A.I.
LEONID LISSOWSKY – THE LABORINTS OF
THE PROFESSIONAL DESTINY (POLTAVA PERIOD
OF LIFE AND CREATIVITY OF THE COMPOSER).....26

Naumkina O.A.
TEACHING PHILOSOPHY: FROM CHILDHOOD
TO THE THIRD-GENERATION UNIVERSITIES 30

Sinelnikova M.V.
DEATH TREATMENT IN THE BUDDHISM.....35

Skalska D.M.
PHILOSOPHICAL ACSIOLOGY AS ART-THERAPY 40

PSYCHOLOGY

Zavatskyi V.Yu.
THE INFLUENCE OF THE ABILITY TO ANTICIPATION
ON THE SUBJECTIVE WELL-BEING OF THE INDIVIDUAL.....44

Ivanova V.V.
THEORETICAL APPROACHES TO THE PROBLEM
OF MORAL EDUCATION
OF A CHILD OF PRESCHOOL AGE 47

Klymyshyn O.I.
FEATURES OF SPIRITUAL DEVELOPMENT
OF PRACTICING AND NOMINAL CHRISTIANS:
THE RESULTS OF EMPIRICAL RESEARCH 52

Lobanova A.O.
FEATURES OF CONSTRUCTION PROCESS
OF PSYCHOLOGICAL TEST, WHICH AIMED
AT DETERMINING A DOMINANT TYPE OF INTUITION
OF PERSONALITY 56

Poliakov I.O., Pavlichenko D.G.
FEATURES PRE-START MENTAL STATES
IN ATHLETES ARCHERS 60

Proskurnia A.S.
FUNCTIONAL PERFECTIONISM AS A QUALITY
OF SELF-ACTUALIZED PERSON.....64

Sulyatytsky I.V.
SOCIOPSYCHOLOGICAL PRINCIPLES OF FORMING
THE CHARACTER OF DEFENDER OF UKRAINE 68

PEDAGOGY

Bilichenko S.V.
MODEL OF MARKETING ACTIVITIES
IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS 73

Binytska K.M.
CLASSIFICATION OF EASTERN EUROPEAN COUNTRIES
IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL TRAINING
OF THE FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS
AT THE PRESENT STAGE 78

Binytska O.P., Kokiel A.
PROFESSIONAL PREPARATION OF THE FUTURE
MANAGERS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS
TO INNOVATIVE ECONOMIC ACTIVITY 82

Bliashavska A.V., Bakhoment S.P., Akhanova A.V.
THE USE OF TRADITIONAL AND NON TRADITIONAL
FORMS OF WORK WITH THE PARENTS
OF YOUNGER SCHOOL CHILDREN 86

Boichuk P.M., Borbych N.V., Marchuk S.S.
EUROPEAN EXPERIENCE OF PHYSICAL EDUCATION
IN THE PEDAGOGICAL INHERITANCE
OF K.D. USHYNYSKYI.....90

Vnukova O.N.
PECULIARITIES OF INFORMATIONAL EDUCATION
HIGHER SCHOOL TEACHERS 95

Vushtei O.A., Babich A.I.
PEDAGOGICAL MASTERS AND ITS ELEMENTS 98

Denysenko N.H.
PROFESSIOGRAPHIC APPROACH AS A COMPONENT
OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS`
PROFESSIONAL MOBILITY FORMATION 100

Dubrovska L.O., Samoilenko O.V.
MODERN APPROACHES TO THE DEFINITION
OF THE CONTENT AND STRUCTURE
OF A HEALTHY LIFESTYLE OF YOUNGER STUDENTS 105

Ionova E.N., Lakhmotova Y.V.
QUESTION OF LEARNING ENGLISH
IN THE WALDORF SCHOOLS OF CHINA 109

Korneshchuk V.V., Kolodichuk Y.V.
METHODOLOGY OF DIAGNOSTIC
THE PREPARATION OF FUTURE SOCIAL WORKERS
FOR WORK WITH CHILDREN WITH DISABILITIES.....112

Mandryk Y.I.
THE FORMATION OF OIL AND GAS SPECIALISTS
IN THE MODERN UKRAINIAN STATE
(DEDICATED TO THE 50TH ANNIVERSARY
OF THE IVANO-FRANKIVSK NATIONAL
TECHNICAL UNIVERSITY OF OIL AND GAS) 116

Marionda I.I., Syvakhop E.M.
NORMALIZATION OF ASSESSMENT
OF PHYSICAL LOADING OF STUDENTS
OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
ON PHYSICAL EDUCATION LESSONS..... 120

Mykytyshyn A.A.
ESSENCE AND TASKS OF THE INTEGRATIVE APPROACH
IN THE ORGANIZATION OF THE PROCESS OF
THE PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE
COMMUNICATIVE TRAINING OF THE STUDENTS,
MAJORING ON SOFTWARE ENGINEERING 124

Nosachenko V.M.
IMPROVING THE CARTOGRAPHIC COMPETENCE
OF FUTURE TEACHERS OF GEOGRAPHY IN THE
CONDITIONS OF TRADITIONAL EDUCATION 129

Oros V.M.
INTERNATIONAL PROJECT ACTIVITY - HIGH FACTOR
FOR IMPROVING QUALIFICATIONS OF PEDAGOGES 134

Rosman I.I.
PEDAGOGICAL IDEAS IN PERSONALITIES
OF THE END OF THE 20th CENTURY 137

Sagadina O.Yu.
TEACHER TRAINING SYSTEM FOR VOCATIONAL
GUIDANCE WORK WITH HIGH SCHOOL STUDENTS..... 140

Skpyrnyk S.V.
METHODOLOGICAL ASPECTS OF FORMATION
OF AN ACTIVE ECOLOGICAL POSITION IN SOCIETY 145

Smetana O.P., Grynevych N.V.
VOCAL TECHNICAL ASPECTS OF RESONANCE
THEORY OF SINGING IN POP ART 149

Starokogko O.M.
SINERGETIC PARADIGM IN THE EDUCATIONAL
SPACE OF UKRAINE..... 153

Stryuk K.M.
PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION
OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE
JUNIOR SPECIALISTS IN COMPUTER ENGINEERING 159

Tovt V.A.
STRUCTURE AND CONTENT OF A PHYSICAL TRAINING
TEACHER'S RESPONSIBILITIES IN THE ORGANIZATION
OF SPORTS EDUCATION 164

Fedirchuk T.D.
PROFESSIONAL AND PERSONAL QUALITIES
OF A TEACHER OF HIGHER EDUCATION
AS THE BASIS OF HIS ETHICAL COMPETENCE.....168

PHILOLOGY

Vidnaya O.E., Yunkina A.M.
THE INDEPENDENT FROM PRINT "INDEPENDENT"
NEWSPAPER AS A NEW DIRECTION
IN BRITISH PRESS INDUSTRY 173

Kucherenko O.F., Greul O.O.
PROBLEMS OF MULTILINGUALISM FOREIGN
CITIZENS DURING TRAINING TO LANGUAGES
IN UKRAINE 177

Marchyshyna A.A.
GENDER STEREOTYPES OBJECTIVATIZATION
IN POSTMODERNIST MASS MEDIA TEXT.....180

Pidhorodetska I.Yu.
NATIONAL-CULTURAL SPECIFICATION OF PAREMIA
IN THE INTERCULTURAL COMMUNICATION ASPECTS
(ON MATERIAL OF UKRAINIAN
AND TURKISH PROVERBS AND SAYINGS).....185

Prybluda L.M.
LEXICO-SEMANTIC GROUPS OF PERIPHERAL
NOMINATIONS IN THE MODERN UKRAINIAN PROSPEC.....189

Spanatyi L.S.
HANDWRITTEN «DICTIONARY OF UKRAINIAN DIALECTS
OF THE BUG-INGUL INTERFLUVE» 193

HISTORY

Borodai I.S.
SYSTEMATIC AS CRITERIA OF DEVELOPMENT
OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE.....197

Vasylchuk V.M.
HISTORY OF CREATION OF CONSTITUTION
IS IN UKRAINE.....202

Gedin M.S.
THE SPREAD OF THE IDEA OF SLAVOPHILIZM
IN TRANSCARPATIA OF THE MID OF XIX CENTURY 207

Karikov S.A.
THE MAIN ACTIVITY DIRECTIONS OF THE
"SECOND GENERATION" OF LUTHERAN REFORMERS 211

Komarnitskyi O.B., Pagor V.V.
PARTY AND IDEOLOGICAL TRAINING OF
STUDENTS OF MEDICAL INSTITUTIONS
OF SOVIET UKRAINE (20-30s OF THE
TWENTIETH CENTURY) 215

Sarnatskiy A.P.

THE ACTIONS OF AGENTS OF LOCAL
GENDARMERIE OFFICES IN NADDNIPRYANSHCHYNA
IN GALICIA AGAINST UKRAINIAN POLITICAL PARTIES
ON THE TERRITORY OF THE AUSTRO-HUNGARIAN
EMPIRE ON THE EVE AND DURING
THE FIRST WORLD WAR 220

Sokolovskaya Ju.V.

CHARITY AS A SELF ORGANIZATION FORM
OF POPULATION OF SLOBOZHANSCHININ
THE SECOND HALF OF THE XIX – THE BEGINNING
OF THE XX CENTURY: HISTORIC EXPERIENCE 225

Yurchenko E.I.

CENTRAL RESEARCH STATION OF ARTIFICIAL
INSEMINATION OF FARM ANIMALS:
HISTORY AND ACHIEVEMENTS 229

**STATE ADMINISTRATION AND LAW.
POLITOLOGY**

Dubych K.V.

TRENDS OF LABOR MARKET TERNIZATION IN UKRAINE... 234

Kravets V.A., Kolesnichenko S.V., Tochonov I.V.

DONBAS NATIONAL ACADEMY OF CIVIL ENGINEERING
AND ARCHITECTURE (DONNACEA) IN KRAMATORSK.
SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AND GROWTH POTENTIAL 239

Kucheruk M.S.

THE EXPEDIENCY OF STUDYING AND APPLYING
HISTORICAL EXPERIENCE AND THE DOCTRINE OF
SUN TZU IN MANAGING THE RUSSIAN AGGRESSION..... 243

ECONOMICS

Bogdan N.N.

STRUCTURE OF THE REGIONAL ECONOMY:
RELATIONS BETWEEN THE STATE, BUSINESS
AND PERSONAL ECONOMY IN THE REGION.....257

Zhuk O.P., Hayduk N.V.

ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL EFFICIENCY
OF FISHING IN UKRAINE 263

Romanko O.P.

REGIONAL COMPETITIVENESS MANAGEMENT:
TYPES OF A TIME 266

Chugrii N.A.

LICENSING AS A TOOL FOR PROTECTION
OF INTELLECTUAL PROPERTY
IN SCIENTIFIC INSTITUTIONS 269

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Волинець О.О.
КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ПРО ДЖЕРЕЛА ТА ШЛЯХИ
ПОДОЛАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ СІМ'Ї 12

Горбань Р.А.
ЛЮБЛИНСКАЯ ШКОЛА В ПОЛЬСКОМ ПЕРСОНАЛІЗМЕ 17

Денисюк Ж.З.
МЕДІА-ВІРУСНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПОШИРЕННЯ
ПОСТФОЛЬКЛОРУ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ 22

Литвиненко А.И.
ЛЕОНИД ЛИСОВСКИЙ – ЛАБИРИНТАМИ
ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ СУДЬБИ (ПОЛТАВСЬКИЙ
ПЕРІОД ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВА КОМПОЗИТОРА) 26

Наумкіна О.А.
НАВЧАННЯ ФІЛОСОФІЇ: З ДИТЯЧОГО ВІКУ
ДО УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ПОКОЛІННЯ 30

Сінельнікова М.В.
ТРАКТУВАННЯ СМЕРТІ В БУДДИЗМІ 35

Скальська Д.М.
ФІЛОСОФСЬКА АКсіОЛОГІЯ ЯК АРТ-ТЕРАПІЯ 40

ПСИХОЛОГІЯ

Завацький В.Ю.
ВПЛИВ ЗДАТНОСТІ ДО АНТИЦИПАЦІЇ НА
СУБ'ЄКТИВНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ 44

Іванова В.В.
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ
МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНOSTІ ОСОБИСТОСТІ
ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 47

Климишин О.І.
ОСОБЛИВОСТІ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ
ПРАКТИКУЮЧИХ ТА НОМІНАЛЬНИХ ХРИСТІЯН:
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ 52

Лобанова А.О.
ОСОБЛИВОСТІ КОНСТРУЮВАННЯ
МЕТОДИКИ СПРЯМОВАНОЇ НА ВИМІРЮВАННЯ
ДОМІНУЮЧОГО ВИДУ ІНТУЇЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 56

Поляков І.О., Павліченко Д.Г.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДСТАРТОВИХ
ПСИХІЧНИХ СТАНІВ У СПОРТСМЕНІВ–ЛУЧНИКІВ 60

Проскурня А.С.
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПЕРФЕКЦІОНІЗМ ЯК ВЛАСТИВІСТЬ
САМОАКТУАЛІЗОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ 64

Сулятицький І.В.
СОЦІОПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ОБРАЗУ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ.....68

ПЕДАГОГІКА

Біліченко С.В.
МОДЕЛЬ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....73

Біницька К.М.
КЛАСИФІКАЦІЯ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ
В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....78

Біницька О.П., Кокель А.
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 82

Бляшевська А.В., Бахомент С.П., Аханова А.В.
ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ
І НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ РОБОТИ
З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 86

Бойчук П.М., Борбич Н.В., Марчук С.С.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К.Д. УШИНСЬКОГО.....90

Внукова О.М.
ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІВ
ВИЩОЇ ШКОЛИ.....95

Вуштей О.А., Бабич А.І.
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ.....98

Денисенко Н.Г.
ПРОФЕСІОГРАФІЧНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДОВА
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....100

Дубровська Л.О., Самойленко О.В.
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ
І СТРУКТУРИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 105

Іонова О.М., Лахмотова Ю.В.
ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
У ВАЛЬДОРФСЬКИХ ШКОЛАХ КИТАЮ 109

Корнещук В.В., Колодійчук Ю.В.
МЕТОДИКА ДІАГНОСТУВАННЯ
ПІДГОТОВЛЕНOSTІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ
З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я 112

Мандрик Я.І.
ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІСТІВ НАФТОГАЗОВОГО
КОМПЛЕКСУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ
(ДО 50-РІЧЧЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
НАФТИ І ГАЗУ)..... 116

Маріонда І.І., Сивохоп Е.М.
НОРМУВАННЯ ОЦІНКИ ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ
СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ..... 120

Микитишин А.А.
СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ
В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОЇ
ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ-ПРОГРАМІСТІВ 124

Носаченко В.М.
УДОСКОНАЛЕННЯ КАРТОГРАФІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ
В УМОВАХ ТРАДИЦІЙНОЇ ОСВІТИ 129

Орос В.М.
МІЖНАРОДНА ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ –
ВАГОМИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІВ 134

Розман І.І.
ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ В ОКРЕМИХ ПЕРСОНАЛЯХ
КІНЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ 137

Сагадіна О.Ю.
СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДО
ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ
СТАРШОЇ ШКОЛИ 140

Скрипник С.В.
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
АКТИВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ 145

Сметана О.П., Гриневич Н.В.
ВОКАЛЬНО-ТЕХНІЧНА СПЕЦИФІКА РЕЗОНАНСНОЇ
ТЕОРІЇ СПІВУ В ЕСТРАДНОМУ МИСТЕЦТВІ 149

Старокожко О.М.
КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ СИНЕРГЕТИЧНОЇ
ПАРАДИГМИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ 153

Стрюк К.М.
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ
СПЕЦІАЛІСТІВ З КОМП'ЮТЕРНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ..... 159

Товт В.А.
СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЗДАТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
СПОРТИВНОЇ РОБОТИ..... 164

Федірчик Т.Д.
ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ
ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК ОСНОВА ЙОГО
ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ 168

ФІЛОЛОГІЯ

Видная О.Е., Юнкина А.М.
НЕЗАВИСИМА ОТ ПЕЧАТИ ГАЗЕТА ИНДЕПЕНДЕНТ
КАК НОВЫЙ КУРС ПЕЧАТНОЙ ИНДУСТРИИ
ВЕЛИКОБРИТАНИИ 173

Кучеренко О.Ф., Греул О.О.
ПРОБЛЕМИ БАГАТОМОВНОСТІ ІНОЗЕМНИХ
СЛУХАЧІВ ПРИ НАВЧАННІ МОВ В УКРАЇНІ 177

Марчишина А.А.
ОБ'ЄКТИВАЦІЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ
У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ
ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ.....180

Підгородецька І.Ю.
НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ПАРЕМІЙ
В АСПЕКТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
(НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКИХ І ТУРЕЦЬКИХ
ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК) 185

Приблуда Л.М.
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ
ПЕРИФРАЗОВИХ НОМІНАЦІЙ В СУЧАСНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ.....189

Спанатій Л.С.
РУКОПИСНИЙ «СЛОВНИК УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРОК
БУЗЬКО-ІНГУЛЬСЬКОГО МЕЖИРІЧЧЯ» 193

ІСТОРІЯ

Бородай І.С.
СИСТЕМНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ РОЗВИТКУ
НАУКОВОГО ЗНАННЯ 197

Васильчук В.М.
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ 202

Гедін М.С.
ПОШИРЕННЯ ІДЕЙ СЛОВ'ЯНОФІЛЬСТВА
НА ЗАКАРПАТТІ В СЕРЕДИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ 207

Каріков С.А.
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ «ДРУГОГО
ПОКОЛІННЯ» ЛЮТЕРАНСЬКИХ РЕФОРМАТОРІВ.....211

Комарніцький О.Б., Пагор В.В.
ПАРТІЙНО-ІДЕОЛОГІЧНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТСТВА
МЕДИЧНИХ ВИШІВ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ
(20-30-ті рр. ХХ ст.) 215

Сарнацький О.П.

ДІЇ АГЕНТУРИ МІСЦЕВИХ ЖАНДАРМСЬКИХ
УПРАВЛІНЬ У НАДДНІПРЯНЩИНІ В ГАЛИЧИНІ
ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ
НА ТЕРЕНАХ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ
НАПЕРЕДОДНІ ТА ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ... 220

Соколовська Ю.В.

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФОРМА
САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ СЛОБОЖАНЩИНИ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.:
ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД..... 225

Юрченко Е.І.

ЦЕНТРАЛЬНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ШТУЧНОГО
ОСІМЕНІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН:
ІСТОРІЯ ТА ЗДОБУТКИ..... 229

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВО.
ПОЛІТОЛОГІЯ**

Дубич К.В.

ТЕНДЕНЦІЇ ТІНІЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ 234

Кравець В.А., Колесніченко С.В., Точонов І.В.

ДОНБАСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ (ДОННАБА)
В КРАМАТОРСЬКУ. СТАЛИЙ РОЗВИТОК
І ПОТЕНЦІАЛ ЗРОСТАННЯ 239

Кучерук М.С.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ
ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ І ВІЙСЬКОВОЇ ДОКТРИНИ
СУНЬ-ЦЗИ У ПРОТИСТОЯННІ ІЗ РОСІЙСЬКОЮ
ФЕДЕРАЦІЄЮ 243

ЕКОНОМІКА

Богдан Н.М.

СТРУКТУРА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ДЕРЖАВИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В РЕГІОНІ.....257

Жук О.П., Гайдук Н.В.

ЕКОНОМІЧНА ТА ЕКОЛОГІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ
РИБОРОЗВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ.....263

Романко О.П.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
РЕГІОНАМИ: ВИДИ ЗА ЧАСОМ 266

Чугрій Н.А.

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
В НАУКОВИХ УСТАНОВАХ 269

Preface

Dear colleagues! We have prepared the following 17th issue of our journal. In this issue we propose you 59 research papers which were represented by the authors from various fields. We hope you will be interested in them.

The founder of the journal is a scientific public organization "Sobornist". Our aim is the promotion of science, education and culture to enrich the world-wide spiritual potential and the revival of the society moral foundations and consolidation of the scientific community for the implementation of joint scientific projects, preparation of textbooks, monographs, training manuals, development and improvement of educational multimedia and online courses on actual problems of modern science.

One of our main projects is conduction of the annual international scientific and practical conferences: "Labyrinth of Reality", "Religion, religiosity, philosophy and the Humanities in the Modern Information Space: National and International Aspects", "Human Virtual: New Horizons, "Topical Issues, Problems and Prospects of Development of Humanitarian Knowledge in Modern Information Space: National and International Aspects". More than 3,000 scientists and researchers took part in the work of these conferences.

We are constantly working on development and popularization of our journal, and it gives us the opportunity to get into prestigious international scientometric databases.

In April 2016 the contract on scientific cooperation and a joint edition of our journal with the Centre of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" was signed. The cooperation of canadian and Ukrainian scientists and researchers has opened additional opportunities for the development of the scientific journal "Virtus". This event promoted also the implementetation of joint projects,namely the development of author courses and seminars and trainers.

Since 2017 the journal will be published 10 times a year. We are encouraged that the editorial board is constantly updated with new scientists (experts) from different countries of the world. Today, the editorial board includes scientists from 12 countries: Azerbaijan, Hungary, Ireland, Canada, Lithuania, Poland, Romania, Serbia, Slovakia, Switzerland, Czech Republic, Ukraine.

According to the decision of the journal editorial board, we print the e-mail addresses of the authors of the publications that enables the interested readers to contact them personally.

We pay special attention to the review of the submitted materials, which is a necessary prerequisite for modern editions. The peer review process consists of three stages:

I stage. Firstly the received publication is checked for compliance with technical requirements and assessed of its compliance to subject of the journal.

II stage. The manuscript passes double-blind peer-reviewed. The first is a blind peer review by the members of the editorial board of the journal for relevant areas: neither the authors nor the reviewers do not know each other. Also, this stage involves checking articles for plagiarism, however, in accordance with the terms of publications, full responsibility for the borrowing of material and copyright violation lies on the author of the publication.

III stage. The second review is carried out by the higher educational establishments (Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University and Lugansk Institute of Post-graduate Pedagogical Education) and scientific organization "Sobornist". After completion of the whole review process and receiving of positive result, the journal is considered on academic councils of the higher educational institutions. Only after the decision of the academic council about printing of the scientific journal Virtus it is passed to the publisher.

We address with the words of sincere gratitude to all who responded to our projects in this hard time who supported them by submitting materials, readiness for collaboration. Thank you for your help, useful advices, a wide response, interest in the declared range of problems! We hope that this experience will have continuation for more years and our new project – journal Virtus will be also productive.

Dear colleagues! We pay your attention that the edition of the journal is carried out on democratic principles and consequently each scientist has the right to express his opinion on various questions, sometimes sharp enough and debatable. Pay attention that sometimes the editorial board may not share the position on various questions expressed stated by the authors.

The editorial staff of the journal Virtus is ready for expansion of collaboration with Ukrainian and foreign partners and invite heads of higher educational establishments and their structural divisions, chairs, faculties for the common continuation of the started work.

**Best regards,
Ph.D., professor, Editor-in-Chief
Scientific Journal «Virtus»**

M. Zhurba

УДК: 378+373.66+364.694(072)

Корнещук В.В.,*д.пед.н., професор, завідувач кафедри психології і соціальної роботи
Одеського національного політехнічного університету, vtory@te.net.ua***Колодійчук Ю.В.,***к.пед.н., ст. викладач кафедри психології і соціальної роботи
Одеського національного політехнічного університету, ylala_v@ukr.net*

Україна, м. Одеса

МЕТОДИКА ДІАГНОСТУВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я

В статті висвітлено сутність методики діагностування рівнів підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я. Зазначена містить спеціально розроблені тест успішності, ситуаційний тест та інші загальновідомі апробовані методики. Математичний апарат дозволяє перейти від різних шкал, передбачених різними методиками, до єдиної узагальненої шкали.

Запропонована методика дозволяє не тільки оцінити ефективність професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я, проводити безперервний моніторинг цього процесу, але й коригувати його відповідно до результатів діагностування, використовуючи вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки працівників соціальних служб.

Ключові слова: майбутній соціальний працівник, діти з обмеженими можливостями здоров'я, професійна підготовка, підготовленість, методика діагностування.

Постановка проблеми. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я зумовлена сучасним станом розвитку українського суспільства, для якого характерні, з одного боку, розвиток соціальної роботи як особливого соціального інституту, а з іншого – зростання чисельності дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Саме професійна підготовка у ВНЗ призначена забезпечити той рівень підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я, який не тільки дозволить їм успішно застосовувати набуті знання та вміння в практичній діяльності, але й аналізувати, прогнозувати наявні у зовнішньому середовищі тенденції, порівнювати їх із сильними та слабкими сторонами функціонування соціальних установ щодо роботи з такими дітьми.

Підготовленість майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я визначається їх обізнаність із психологічними та фізичними особливостями розвитку таких дітей, уміння виявляти та вирішувати їх проблеми, забезпечувати повноцінний розвиток і соціалізацію, зберігаючи емоційно-позитивне тло діяльності.

Процес формування підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я передбачає моніторинг ефективності цього процесу і потребує розробки спеціальної методики діагностування досліджуваної підготовленості.

Мета статті – розкрити сутність методики діагностування рівнів підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я в процесі їх професійної підготовки у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Методику діагностування підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я було побудовано на застосуванні спеціально розроблених тесту успішності, ситуаційного тесту, а також апробованих методик, що дозволяли оцінити показники означеної підготовленості, віднесені до змістового, процесуального, орієнтаційного та регулятивного критеріїв (див. табл. 1).

Розкриємо докладно зміст тесту успішності та ситуаційного тесту, адже всі інші методики є загальнозживаними.

Тест успішності був призначений для виявлення наявності знань, віднесених до змістового критерію, що складався з 50 тестових завдань, поєднаних у п'ять змістових блоків. Кожен із змістових блоків відповідав певному виду обізнаності студентів: технологічній, медичній, психологічній, соціологічній, юридичній і складався з 10 тестових завдань різного типу. Загалом за правильно виконані тестові завдання кожного блоку студенти могли отримати 20 балів, а за тест в цілому – 100 балів, які, згідно зі шкалою ECTS, розподілялися таким чином: 90-100 балів – відмінно; 82-89 балів – дуже добре; 75-81 бал – добре; 67-74 бали – задовільно; 60-66 балів – достатньо; 59-1 бал – незадовільно.

Таблиця 1.

Методика діагностування показників підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я

	Показники за критеріями	Забезпечувальні методики
1	змістовим: – технологічна обізнаність (показник 1.1) – психологічна обізнаність (показник 1.2) – соціологічна обізнаність (показник 1.3) – юридична обізнаність (показник 1.4) – медична обізнаність (показник 1.5)	Тест успішності
2	процесуальним: – діагностичні вміння (показник 2.1) – перцептивні вміння (показник 2.2) – організаторські вміння (показник 2.3) – комунікативні вміння (показник 2.4)	Ситуаційний тест
3	орієнтаційним: – соціальні цінності (показник 3.1) – мотиваційна тенденція (показник 3.2) – доброзичливість (показник 3.3)	– методика «Експрес діагностика соціальних цінностей особистості» (Н.П. Фетискін, В.В. Козлов); – методика «Діагностика полі- мотиваційних тенденцій в «Я-концепції» особистості (С.М. Петрова); – методика «Діагностика доброзичливості» (шкала Кемпбелла).
4	регулятивним: – вольова саморегуляція (показник 4.1) – стресостійкість (показник 4.2) – емпатія (показник 4.3)	– методика «Дослідження вольової саморегуляції» (А.В. Зверьков, Є.В. Сїдман); – методика «Перцептивна оцінка типу стресостійкості» (Н.П. Фетискін, В.В. Козлов); – методика «Діагностування рівня емпатичних здібностей» (В. В. Бойко).

Слід зазначити, що до тесту успішності було включено завдання, які дозволяли перевірити наявність усіх груп знань, віднесених до змістового критерію, а саме: наявність знань щодо форм, методів, засобів проведення соціальної реабілітації, корекції та соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями здоров'я; планування і забезпечення медико-соціальних заходів, зміцнення та відновлення психофізичного стану дітей з обмеженими можливостями здоров'я; особливості психологічного розвитку таких дітей з урахуванням їх вікових, особистісних, фізіологічних, патологічних та інших відмінностей; знань щодо первісних навичок соціалізації дітей з обмеженими можливостями здоров'я в соціальне середовище; нормативно-правових документів щодо соціально-правового захисту дитини, отримання соціальних виплат, послуг та гарантій.

Для виявлення вмінь, віднесених до процесуального критерію, майбутнім соціальним працівникам був запропонований ситуаційний тест – спеціально дібраний набір тестових завдань, призначених для вирішення проблемних ситуацій майбутньої професійної діяльності. Вибір ситуаційного тесту для діагностування вмінь студентів працювати з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я був зумовлений тим, що такий тест призначений для діагностування ступеня засвоєння діяльності щодо розв'язання типових професійних завдань, а також складної діяльності. Ситуаційний тест є аналогом комплексного кваліфікаційного завдання, а кількість та форми тестових завдань в ньому можуть бути досить різноманітними. Зазвичай порядок розміщення тестових завдань у ситуаційному тесті визначається діями, які студент повинен здійснити для вирішення проблемної ситуації.

Розроблений нами ситуаційний тест містив 4 ситуаційні завдання (кейси), що передбачали розробку програми дій відповідно до ситуації. Розв'язання запропонованого кейсу дозволяло перенести здобуті знання на практичний щабель та потребувало від студентів діагностичних, організаторських, комунікативних і перцептивних умінь. За кожне ретельно виконане ситуаційне завдання студенти могли отримати від 0 до 25 балів, а за всі завдання загалом – 100 балів, які також розподілялися згідно зі шкалою ECTS.

Кожен з етапів розв'язання кейсу оцінювали таким чином: правильне здійснення соціального діагнозу – 0-5 балів; визначення відповідних ситуації дій соціального працівника на основі виявлених причин – 0-5 балів; розкриття технології його роботи – 0-10 балів; визначити методів і методик такої роботи – 0-5 балів.

Оскільки тест успішності, ситуаційний тест, а також апробовані методики, що використовувалися в процесі діагностування підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я, мали різні шкали вимірювання, то для коректного оцінювання і порівняння результатів необхідно було обрати узагальнену шкалу з однаковими границями і градацією та привести всі шкали, що використовувалися, до цієї узагальної шкали.

Узагальноною було обрано шкалу 0-100. Для приведення всіх відповідних інструментів оцінювання шкал до узагальної було здійснено зрушення лівих границь до нуля і розтягування / стиснення шкал до градації в сто балів. Було розраховано коефіцієнти зрушення лівої границі та коефіцієнти розтягування шкали до обраної за методикою, наданою в роботі О.П. Слісєєва [1]. З урахуванням цих коефіцієнтів, оцінювання рівня підготовленості майбутніх соціальних

працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я за змістовим критерієм здійснювалося за формулою:

$$Kp_1 = \sum_{i=1}^5 P_{1i} = \sum_{i=1}^5 B_{1i}, \quad i = \overline{1,5}$$

де: Kp_1 – розрахована кількість балів за змістовим критерієм;

B_{1i} – кількість балів, отримана опитуваним за показниками змістового критерію;

P_{1i} – стандартизована (переведена до шкали 0 – 100) кількість балів, отримана опитуваним за показниками змістового критерію.

Аналогічно здійснювалося оцінювання процесуального критерію за формулою:

$$Kp_2 = \sum_{i=1}^4 P_{2i} = \sum_{i=1}^4 B_{2i}, \quad i = \overline{1,4}$$

де: Kp_2 – розрахована кількість балів за процесуальним критерієм;

B_{2i} – кількість балів, отримана опитуваним за показниками процесуального критерію;

P_{2i} – стандартизована (переведена до шкали 0-100) кількість балів, отримана опитуваним за показниками процесуального критерію.

Оцінювання за орієнтаційним критерієм здійснювалося за формулою:

$$Kp_3 = \frac{P_{31} + P_{32} + P_{33}}{3} = \frac{B_{31} + 3,13(B_{32} + 16) + 12,5B_{33}}{3}$$

де: Kp_3 – розрахована кількість балів за орієнтаційним критерієм;

B_{31} – кількість балів, отримана опитуваним за показником 3.1;

P_{31} – стандартизована кількість балів, отримана опитуваним за показником 3.1;

B_{32} – кількість балів, отримана опитуваним за показником 3.2;

P_{32} – стандартизована кількість балів, отримана опитуваним за показником 3.2;

B_{33} – кількість балів, отримана опитуваним за показником 3.3;

P_{33} – стандартизована кількість балів, отримана опитуваним за показником 3.3.

Оцінювання рівня підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими

можливостями здоров'я за регулятивним критерієм здійснювалося за формулою:

$$Kp_4 = \frac{P_{41} + P_{42} + P_{43}}{3} = \frac{4,17B_{41} + 2B_{42} + 3,33B_{43}}{3}$$

де: Kp_4 – розрахована кількість балів за регулятивним критерієм;

B_{41} – кількість балів, отримана опитуваним за показником 4.1;

P_{41} – стандартизована кількість балів, отримана опитуваним за показником 4.1;

B_{42} – кількість балів, отримана опитуваним за показником 4.2;

P_{42} – стандартизована кількість балів, отримана опитуваним за показником 4.2;

B_{43} – кількість балів, отримана опитуваним за показником 4.3;

P_{43} – стандартизована кількість балів, отримана опитуваним за показником 4.3.

Сформованість підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я (П) за зазначеними чотирма критеріями оцінювалася за формулою:

$$P = \frac{Kp_1 + Kp_2 + Kp_3 + Kp_4}{4}$$

Отримані значення дозволили кількісно схарактеризувати вхідні рівні (високий, середній і низький) підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я за кожним із критеріїв і показників.

Зауважимо, що коли вимірювання проводиться за порядковою шкалою інтервали, що відповідають високому, середньому і низькому рівням, можуть бути обрані відповідно до якісної характеристики цих рівнів [3]. В нашому випадку логічним був такий розподіл за рівнями: якщо респондент набрав від 80 до 100 балів, то рівень його підготовленості за кожним критерієм і в цілому визначався як високий; від 40 до 80 балів – середній, до 40 балів – низький.

Розроблена методика була апробована шляхом діагностування рівнів сформованості підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я констатувальному та контрольному етапах експерименту. Порівняльний аналіз узагальнених емпіричних даних в експериментальній (ЕГ) і контрольній (КГ) групах на констатувальному та контрольному етапах експерименту представлено в таблиці 2.

Таблиця 2.

Розподіл студентів (у %) за рівнями сформованості підготовленості до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я на констатувальному та контрольному етапах експерименту

Рівні	ЕГ		КГ	
	констатувальний зріз	контрольний зріз	констатувальний зріз	контрольний зріз
Високий	0,00	34,03	0,00	1,53
Середній	40,84	63,88	37,76	45,92
Низький	59,16	2,09	62,24	52,55

Як засвідчують дані таблиці 2, на констатувальному етапі експерименту в ЕГ і КГ не було виявлено майбутніх соціальних працівників з високим рівнем досліджуваної підготовленості. На цьому етапі експерименту зафіксовано відповідно по 40,84% і 37,76% студентів з середнім і 59,16% і 62,24% – з низьким рівнем підготовленості до

роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я. Статистичний аналіз результатів діагностування засвідчив відсутність на констатувальному етапі експерименту статистично значущої різниці в КГ та ЕГ щодо сформованості в майбутніх соціальних працівників зазначеної підготовленості.

На прикінцевому етапі експерименту було зафіксовано 34,03% майбутніх соціальних працівників ЕГ та 1,53% студентів КГ з високим рівнем підготовленості. На цьому етапі в ЕГ та КГ було виявлено відповідно по 63,88% і 45,92% студентів з середнім та 2,09% і 52,55% – з низьким рівнем. Статистична обробка отриманих кількісних результатів оцінювання рівнів сформованості підготовленості студентів до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я засвідчила статистичну значущість позитивних зрушень щодо її формування в студентів ЕГ.

Висновки. Запропонована методика діагностування рівнів підготовленості студентів до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я дозволяє не тільки оцінити ефективність професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я, проводити безперервний моніторинг цього процесу, але й коригувати його відповідно до результатів діагностування, використовуючи вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки працівників соціальних служб.

Література

1. Елісеев О.П. Практикум по психологии личности / О.П.Елисеев. – 2-е изд., испр. и перераб. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
2. Korneshchuk V. V. Professional Training of Future Social Workers: Foreign Experience Review / V. V. Korneshchuk // Nauka i osvita, 2017. – № 4. – С. 29-33.

3. Орлов А.И. Прикладная статистика : учебник / А.И. Орлов. – М. : «Экзамен», 2004. – 656 с.

4. Патиук Ю.В. Критеріальний апарат щодо діагностування підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я / Ю.В. Патиук // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (32), Issue: 63, 2015. – P. 34-36.

5. Патиук Ю.В. Методика діагностування підготовленості майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я : наук.-метод. посіб. / Ю.В. Патиук, В.В. Корнєшук. – Одеса : ФОР Бондаренко М.О., 2016. – 59 с.

References

1. Eliseev O. P. Praktikum po psichologii lichnosti / O. P. Eliseev. – 2-e yzd., uspr. i pererab. – SPb. : Piter, 2003. – 512 s.

2. Korneshchuk V. V. Professional Training of Future Social Workers: Foreign Experience Review / V. V. Korneshchuk // Nauka i osvita, 2017. – № 4. – С. 29-33.

3. Orlov A. I. Prikladnaya statystyka : uchebnyk / A. I. Orlov. – M. : «Eksamen», 2004. – 656 s.

4. Patyk Yu. V. Kryterial'nyi aparat shchodo diahnostuvannya pidhotovlenosti maybutnikh sotsial'nykh pratsivnykiv do roboty z dit'my z obmezhenymy mozhlivostyamy zdorov'ya / Yu. V. Patyk // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (32), Issue: 63, 2015. – P. 34-36.

5. Patyk Yu. V. Metodyka diahnostuvannya pidhotovlenosti maybutnikh sotsial'nykh pratsivnykiv do roboty z dit'my z obmezhenymy mozhlivostyamy zdorov'ya : nauk.-metod. posib. / Yu. V. Patyk, V. V. Korneshchuk. – Odesa : FOP Bondarenko M. O., 2016. – 59 s.

Korneshchuk V. V.,

doctor of pedagogical sciences, professor, of the Odessa National Polytechnic University, vtory@te.net.ua

Kolodichuk Y. V.,

candidate of pedagogical sciences, senior lecturer, of the Odessa National Polytechnic University, ylala_y@ukr.net
Ukraine, Odessa

METHODOLOGY OF DIAGNOSTIC THE PREPARATION OF FUTURE SOCIAL WORKERS FOR WORK WITH CHILDREN WITH DISABILITIES

In the article essence of methodology diagnostic of levels training future social workers for work with children with disabilities. This includes a specially designed test of success, situational test and other well-known approved methodologies. The mathematical device allows to go across from the different scales to the only generalized scale.

The offered methodology allows not only to assess the effectiveness of the professional training of future social workers with children with disabilities and continuous monitoring of this process, but also to correct him in accordance with the results of diagnostic using domestic and foreign experience of training social workers.

Key words: future social worker, children with disabilities, professional training, preparedness, methodology of diagnostic.

